

Ministerul Economiei
și Infrastructurii
al Republicii Moldova

INFORMAȚIE OPERATIVĂ cu privire la evoluția social - economică a Republicii Moldova (conform datelor disponibile la 29.02.2020)

Produsul intern brut a crescut cu 4,8% și a însumat 155,2 mld. lei în 9 luni 2019. Valoarea adăugată brută creată în activitatea "Construcții" a avut cea mai mare influență asupra creșterii economice, asigurând 35% din creșterea PIB, după care "Comerțul cu ridicata și cu amănuntul, transport și depozitare, hoteluri și restaurante" - 25%; „Industria” - 12% din creștere, "Informații și comunicații" - 9%, Agricultură - 6%, respectiv. Aceste activități au fost cele mai influente în perioada ianuarie-septembrie a anului curent.

Creșterea prețurilor se temperează. În luna ianuarie 2020 rata inflației a constituit 0,6% față de decembrie 2019, înregistrând o micșorare de 0,7 p.p. comparativ cu rata inflației din aceeași perioadă a anului 2019. Rata inflației anuală (ianuarie 2020 față de ianuarie 2019) a depășit limita de sus a intervalului de variație al țintei inflației stabilite de BNM (5% +/- 1,5%), constituind 6,9%.

Leul moldovenesc s-a depreciat ușor față de dolarul SUA. De la începutul anului 2020 moneda națională a marcat o depreciere de 1,7% față de dolarul SUA în termeni nominali (de la 17,21 lei pentru 1 dolar american la 01.01.2020 până la 17,51 lei la 31.01.2020). Față de Euro leul moldovenesc s-a depreciat cu 0,2%. Stocul activelor valutare de rezervă ale BNM la 31.01.2020 a atins 3048,8 mil. dolari, micșorându-se cu 0,2% comparativ cu nivelul înregistrat la sfârșitul anului 2019 și majorându-se cu 4,8% - față de situația la 31.01.2019.

Masa monetară M3 la sfârșitul lunii ianuarie 2020 a constituit circa 90,3 mld. lei și s-a majorat cu 9,8% comparativ cu sfârșitul lunii ianuarie a anului 2019. Evoluția masei monetare M3 a fost determinată preponderent de majorarea banilor în circulație cu 10,5%, volumului depozitelor la vedere - cu 12,5% și depozitelor în valută străină - cu 8,6%. Situația creditară se îmbunătățește: volumul creditelor noi acordate în luna ianuarie 2020 a înregistrat o majorare cu circa 5,5% față de perioada respectivă a anului 2019.

În prima lună a anului 2020 veniturile bugetare au înregistrat o creștere de 11,6%. La bugetul public național au fost acumulate venituri în sumă de circa 4,7 mld. lei (cu 11,6% mai mult față de ianuarie 2019) și cheltuieli - circa 4,8 mld. lei (mai mult cu 14,9%). Cea mai mare parte din cheltuieli sunt direcționate spre protecția socială, dar cea mai mică - spre protecția mediului. Bugetul public național s-a soldat cu un deficit de -37,8 mil.lei, spre deosebire de ianuarie 2018, când bugetul s-a încheiat cu un excedent de 89,3 mil. lei.

Valoarea totală a datoriei de stat administrată de Guvern la 31 ianuarie 2020 a constituit circa 52,7 mld. lei, în creștere cu 0,9% față de data similară a anului 2019. Datoria de stat internă a atins un nivel de 23,4 mld. lei și a înregistrat o majorare de 0,8%. Datoria de stat externă a însumat circa 1,7 mld. dolari (29,3 mld. lei), fiind în creștere cu 0,8% (în creștere cu 1% - exprimată în lei). Nivelul de îndatorare a țării se încadrează în parametrii de risc stipulați în Programul Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2020-2022).

Gradul de dependență a economiei naționale de exterior rămâne înalt. Conform datelor preliminare ale Balanței de plăți pentru 9 luni 2019, deficitul contului curent a constituit 10,6% în raport cu PIB, transferurile persoanelor fizice (compensarea pentru muncă și transferurile personale) - 15,9%, acumularea netă de pasive la investițiile străine directe - 5,9%, balanța negativă a bunurilor și serviciilor - 24,6%.

Comerțul exterior și-a temperat esențial ritmul de creștere. În anul 2019 exporturile s-au majorat cu 2,7%, iar importurile - cu 1,4%. Soldul negativ al balanței comerciale a constituit 3062,6 mil. dolari SUA, față de 3053,9 mil. dolari în anul 2018. Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi a constituit 47,6%, fiind mai mare cu 0,6 p.p. decât cel înregistrat în anul 2018.

Remiterile de bani efectuate de către persoanele fizice din străinătate au crescut nesemnificativ. În luna ianuarie 2020 volumul total al transferurilor bănești din străinătate efectuate prin băncile din Republica

Moldova de către persoanele fizice au înregistrat o creștere cu 0,8% comparativ cu perioada similară a anului 2019 și au însumat 86,6 mil. dolari SUA. Diminuarea transferurilor a fost cauzată, în general, de stagnarea economiei Federației Ruse (țara din care provine cea mai mare parte din remitențe), contractarea cererii interne în Italia și recesiunea economică din Turcia.

Sectorul industrial a finalizat anul 2019 cu un rezultat pozitiv (+2%), însă mai modest decât cel atins în anul precedent. Creșterea înregistrată a fost determinată de majorarea industriei prelucrătoare (+3,1%). Producția și furnizarea de energie a fost în diminuare (-4%), fiind influențată de regimul termic ridicat. De asemenea, un rezultat negativ a fost înregistrat de industria extractivă (-1,9%). Principalii factori care au determinat creșterea sectorului industrial au fost: dezvoltarea ramurii automotive, evoluțiile pozitive din sectorul construcțiilor și ale industriei alimentare. Totodată, temperarea cererii externe a fost factorul de bază care a încetinit ritmurile de creștere ale sectorului industrial.

După trei ani de creștere consecutivă, în anul 2019 sectorul agricol a înregistrat un rezultat negativ (-1,9%). Această evoluție a fost determinată, în special, de scăderea producției animaliere (-6%), fiind în diminuare atât producția (creșterea) vitelor și păsărilor, producția de lapte, cât și producția de ouă. Volumul producției vegetale a fost aproape la nivelul anului 2018 (-0,3%). A fost în creștere producția de floarea soarelui, legume de câmp, cartofi, iar în descreștere - grâul, sfecla de zahăr, strugurii, fructele, pomuşoarele.

Activitatea investițională a fost în creștere. În 2019 volumul investițiilor a crescut în termeni reali cu 9,4% față de anul precedent, însumând circa 27,8 mild. lei. Intensificarea activității investiționale s-a datorat majorării investițiilor private, investițiilor din contul creditelor externe, precum și celor provenite din surse străine. Au fost efectuate investiții majore în sectorul construcțiilor, fapt ce a asigurat mai mult de jumătate (63%) din creșterea investițiilor totale.

Volumul mărfurilor transportate a fost în diminuare în anul 2019. În această perioadă au fost transportate circa 18,9 mil. tone de mărfuri, cu 3,7% mai puțin. A scăzut, în special, volumul de mărfuri transportate pe cale feroviară (-13,6%). Aceeași tendință a fost înregistrată și de transportul rutier (-0,4%). În creștere a fost volumul mărfurilor transportate cu transportul aerian (+18,3%) și transportul naval (2%).

Comerțul interior de bunuri și servicii s-a majorat în 2019. Volumul cifrei de afaceri în comerțul cu amănuntul a crescut cu 13,2% față de anul precedent, iar volumul cifrei de afaceri în servicii de piață prestate populației - cu 14,6%. Aceste evoluții demonstrează o intensificare a consumului din partea populației și agenților economici.

Câștigul salarial mediu lunar brut al unui salariat din economia națională anul 2019 a constituit 7356,1 lei și s-a majorat în termeni nominali cu 14,1% față de anul 2018. În termeni reali salariul s-a majorat cu 8,8%. Exprimat în valută străină acesta a constituit circa 374 Euro sau 418 dolari SUA. În sfera bugetară câștigul salarial mediu lunar a constituit 6636,2 lei, fiind în creștere cu 16,9%, iar în sectorul real - 7627,1 lei și s-a majorat cu 13%, respectiv (în termeni nominali). Majorarea salariilor stimulează creșterea cererii interne și, ca rezultat, impulsionează pe termen scurt creșterea economică, dar, în același timp, creează presiuni inflaționiste.

Mărimea medie a **pensiei lunare** la 01.01.2020 a constituit 1901,14 lei și s-a majorat cu 11,2% față de aceeași dată a anului 2019 în termeni nominali.

Mărimea minimului de existență pentru semestrul I 2019 a constituit în medie pe lună pentru o persoană 2028,3 lei.

Rata **șomajului** (ponderea șomerilor BIM în forța de muncă) la nivel de țară a înregistrat valoarea de 4% în trimestrul III 2019. La oficiile forței de muncă în ianuarie 2020 au fost înregistrați circa 3,5 mii **șomeri**, fiind cu 5.0% mai mult față de numărul acestora înregistrați în ianuarie 2019.

1. Cadrul macroeconomic

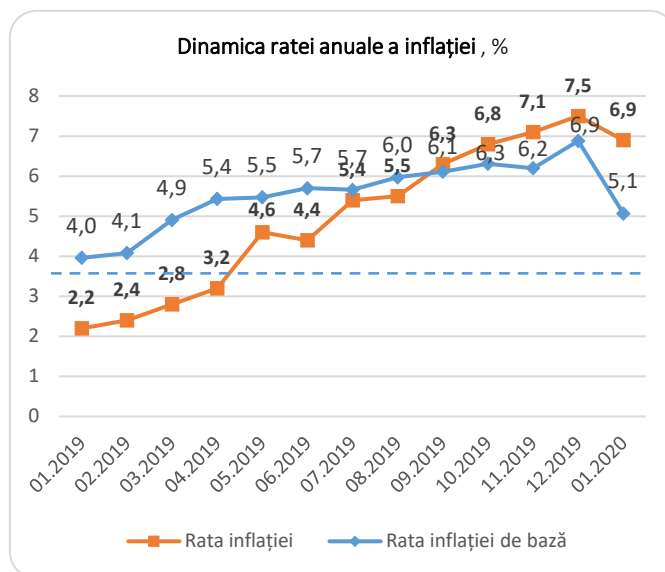
1.1. Inflația

Rata inflației anuală (ianuarie 2020 față de ianuarie 2019) a depășit limita de sus a intervalului de variație al țintei inflației stabilite de BNM (5% +/- 1,5%), constituind **6,9%**.

Rata inflației de bază a fost 5,1%, cu 4,6 p.p. mai mare decât nivelul ratei inflației de bază în luna respectivă a anului 2018.

Rata inflației de la începutul anului (ianuarie 2020 față de decembrie 2019) a constituit **0,6%** comparativ cu rata de 1,3% înregistrată în aceeași perioadă a anului 2019.

Rata inflației de bază a fost nulă cu 31,8 p.p. mai mică decât nivelul ratei inflației de bază în luna respectivă a anului 2019.

Sursă: Biroul Național de Statistică

Factorii de influență asupra ratei inflației

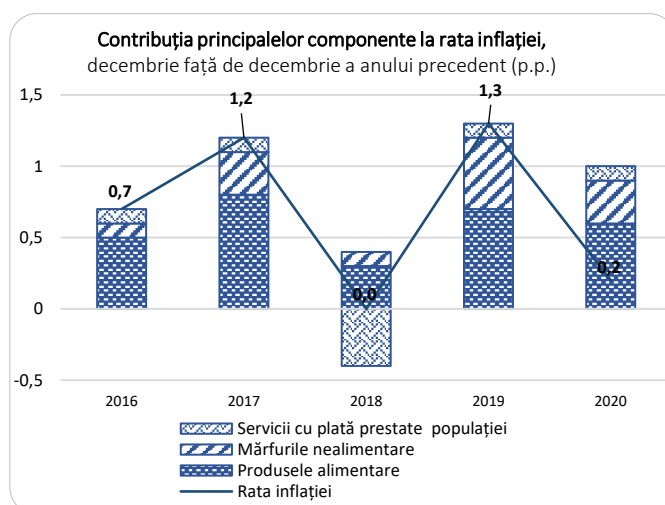
- ↑ diminuarea ofertei la fructe și legume (în special varză și tomate) ca impact al diminuării producției în anul 2019
- ↑ majorarea tarifelor la călătoriile în transportul interurban
- ↑ majorarea prețurilor internaționale la produsele alimentare
- ↓ micșorarea prețurilor internaționale la produsele energetice
- ↓ aprecierea monedei naționale în semestrul II 2019, care micșorează prețurile produselor și mărfurilor importate.

Cea mai mare contribuție la creșterea ratei inflației au avut produsele alimentare

Produsele alimentare - 59,1% din creșterea IPC general, (inclusiv 36% revin legumelor, 18,6% - fructelor);

Mărfurile nealimentare - 11% (inclusiv 12,4% revin combustibilului);

Tarifele la servicii - 29,9% (inclusiv 28,8% revin tarifelor pentru transportul de pasageri).

Sursă: Biroul Național de Statistică

1.2 Cursul de schimb și piața valutară

De la începutul anului 2020 moneda națională a marcat o depreciere de 1,7% față de dolarul SUA în termeni nominali (de la 17,21 lei pentru 1 dolar american la 01.01.2020 pînă la 17,51 lei la 30.01.2020). Față de Euro leul moldovenesc s-a depreciat cu 0,2%.

Factorii de influență asupra cursului de schimb

- ↑ majorarea intrărilor de valută din contul remiterilor de peste hotare
- ↑ aprecierea dolarului SUA pe piețele valutare internaționale și politica monetară a BNM (influențează cursul leului față de euro și alte valute)
- ↓ cererea de valută mai mare decît ofertă pe piața valutară internă
- ↓ temperarea creșterii exporturilor

În ianuarie 2020, cererea netă de valută din partea agenților economici a fost acoperită prin oferta netă de valută de la persoanele fizice în proporție de **96,9%**.

- ↑ **Oferta netă** de la persoane fizice s-a majorat cu 24,3%.
- ↓ **Cererea netă** de valută din partea persoanelor juridice s-a micșorat cu 21,5%.

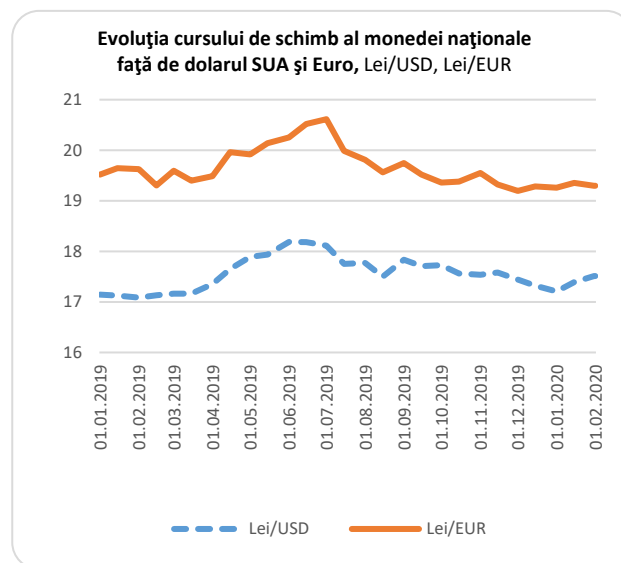
Gradul de acoperire a cererii nete de valută din partea agenților economici prin oferta netă de valută de la persoanele fizice a constituit circa **96,9%**.

În aceste condiții, în luna ianuarie BNM nu a efectuat operațiuni pe piața valutară interbancară.

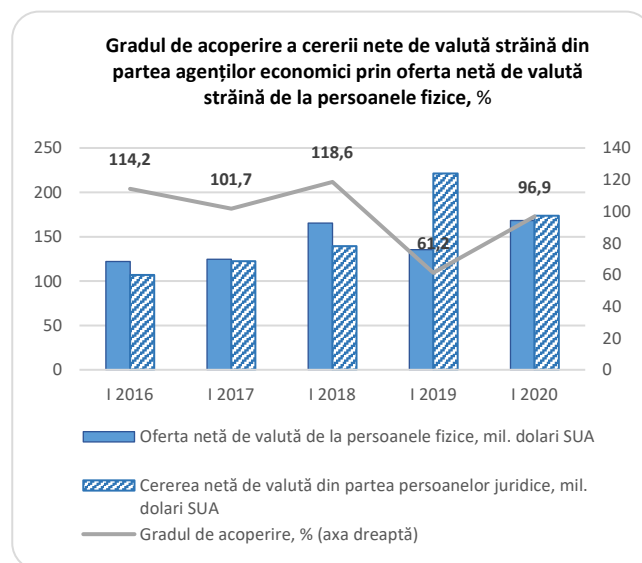
Stocul activelor valutare de rezervă ale BNM la 31.01.2020 a atins 3048,8 mil. dolari, micșorându-se cu 0,2% comparativ cu nivelul înregistrat la sfîrșitul anului 2019 și majorându-se cu 4,8% - față de situația la 31.01.2019.

Factorii principali de modificare a stocului activelor valutare de rezervă:

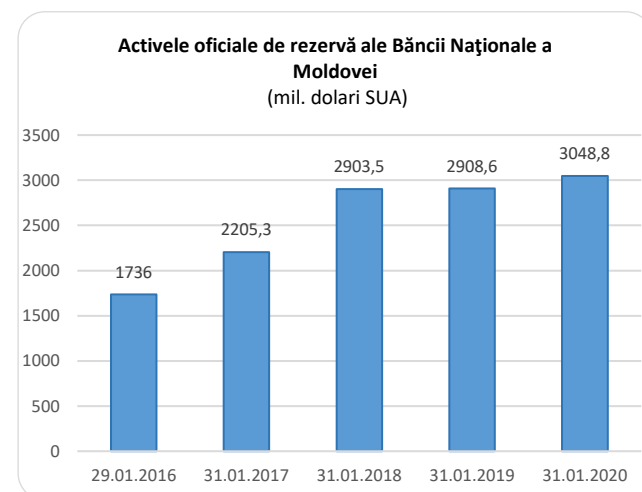
- ↓ plățile aferente serviciului datoriei publice externe a Republicii Moldova
- ↓ deprecierea cursurilor de schimb ale valutei componente ale rezervelor valutare în raport cu dolarul SUA
- ↑ intrările nete aferente rezervelor obligatorii în valută ale băncilor licențiate

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Sursă: Banca Națională a Moldovei

1.3 Indicatorii monetari

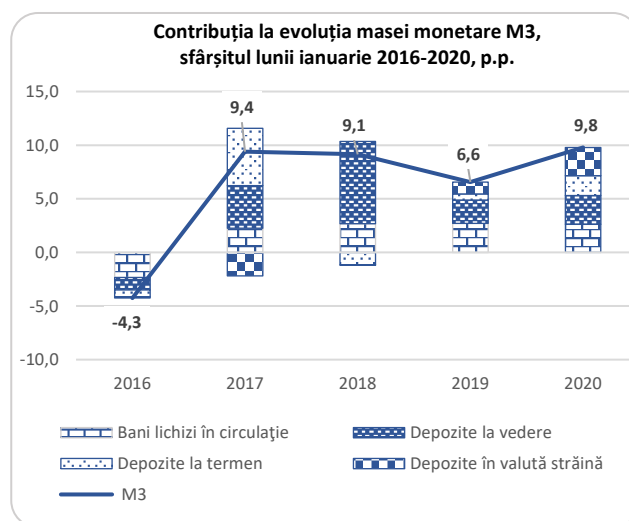
Masa monetară M3 la sfârșitul lunii ianuarie 2020 a constituit 90,3 mild. lei și s-a majorat cu 9,8% comparativ cu situația similară din anul 2019.

Contribuțiile la creșterea agregatului monetar M3:

- Bani lichizi în circulație – +2,6 p.p.
- Depozite la vedere – +2,7 p.p.
- Depozite la termen – +1,8 p.p.
- Depozite în valută străină – +2,6 p.p.

Modificarea față de 31.01.2019:

- Bani în circulație - + 10,5%
- Depozite la vedere - + 12,5%
- Depozite la termen - +8%.
- Depozite în valută străină - +8,6%

Sursă: Banca Națională a Moldovei

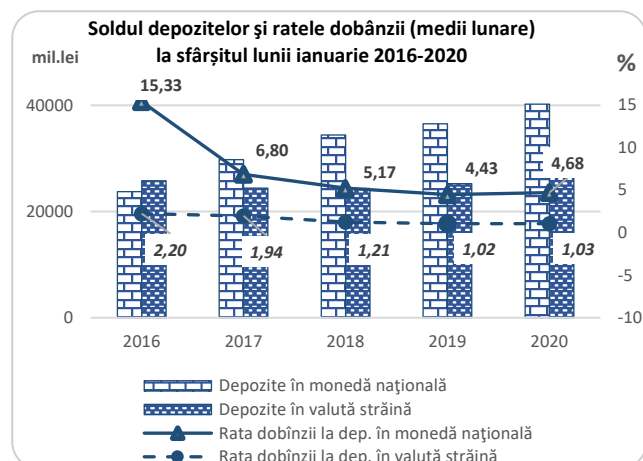
Soldul depozitelor la sfârșitul lunii ianuarie 2020 s-a majorat cu 9,5%, atingând un volum de 67,6 mild. lei.

Soldul depozitelor în moneda națională: (59,5% din volumul total)

- ↑ Creștere cu 10,2% față de ianuarie 2019

Soldul depozitelor în valută străină:

- ↑ Creștere cu 8,6% față de ianuarie 2019

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Creditarea economiei se învionează.

Inviorarea creditării a fost determinată de:

- nivelul redus al ratelor dobânzii la credite;
- lansarea programului "Prima casă".

Cu toate acestea, încă persistă reticența din partea băncilor în a oferi credite, dată fiind norma rezervelor obligatorii înaltă și profitabilitatea acestora.

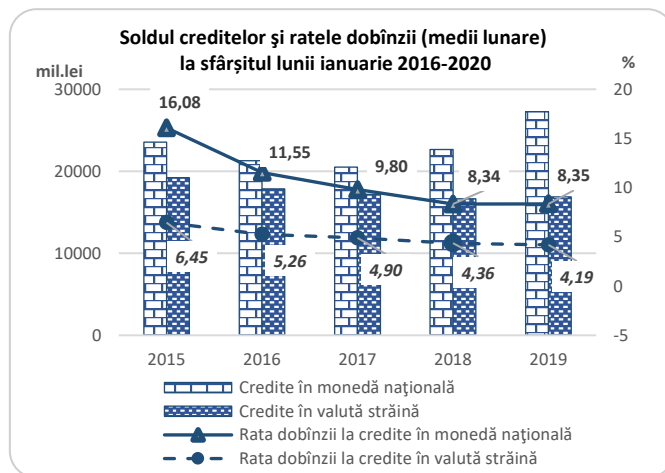
Soldul creditelor în economie a marcat o creștere cu 12,4% față de nivelul înregistrat la sfârșitul lunii ianuarie 2019, constituind 44,2 mild. lei.

Soldul creditelor în moneda națională:

↑ Creșterea cu 20,3% față de ianuarie 2019

Soldul creditelor în valută străină:

↑ Creșterea cu 1,5% față de octombrie 2018

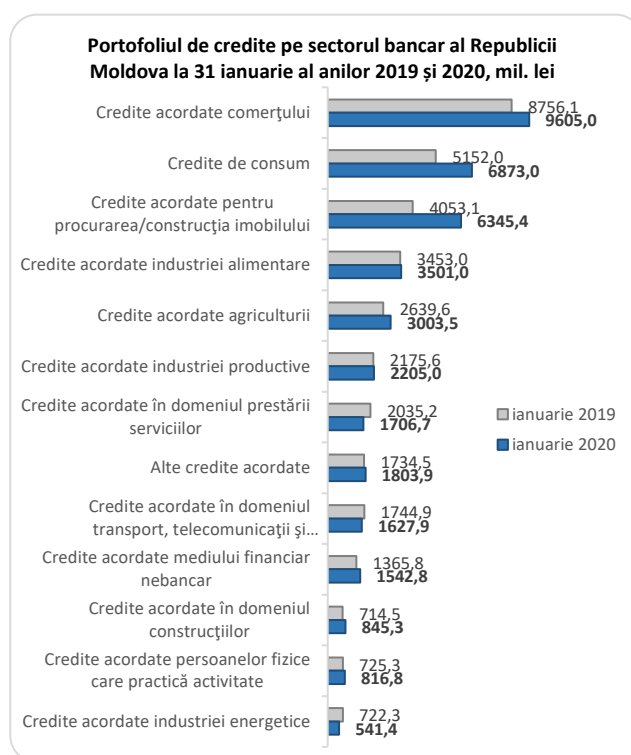

Sursă: Banca Națională a Moldovei

În portofoliul de credite acordate cea mai mare pondere – 23,8% - revine creditelor destinate comerțului, apoi 17% - consumului, 15,7% - pentru procurarea/construcția imobilului, 8,7% - industriei alimentare etc.

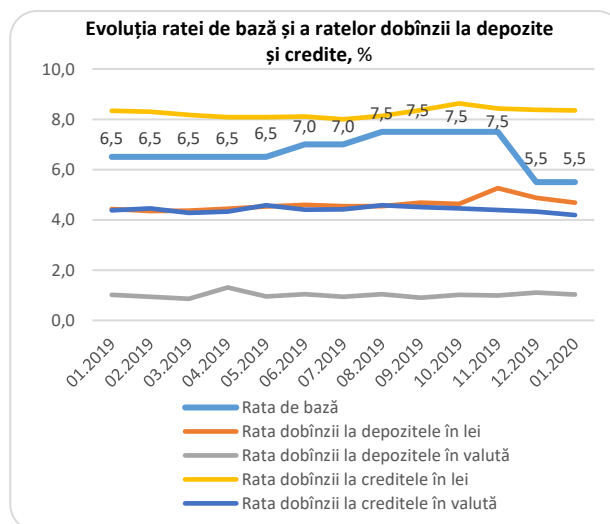
Cea mai intensă creștere a fost înregistrată la creditele acordate pentru procurarea/construcția imobilului, volumul cărora s-a majorat față de ianuarie 2018 de circa 1,6 ori (2,3 mild. lei), fapt care se explică inclusiv prin lansarea în luna mai 2018 a programului "Prima Casă".

Gradul de acoperire a creditelor prin depozite a fost la nivel de 153,2%. Aceasta indică faptul că există resurse pentru intensificarea creditării, iar băncile comerciale au lichiditatea necesară pentru finanțarea economiei.

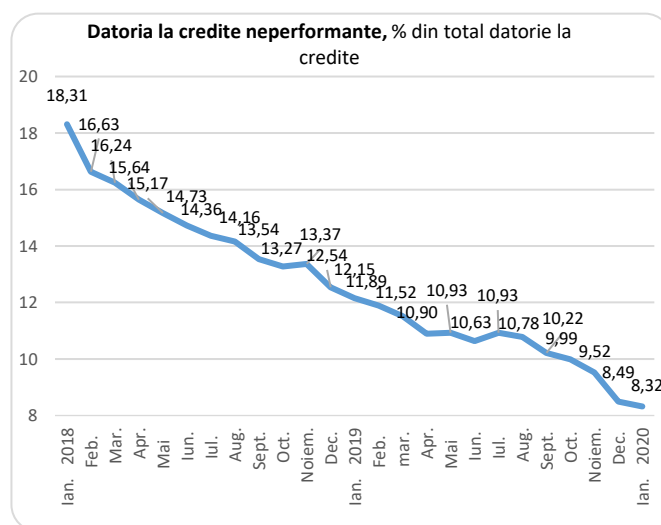
Sursă: Banca Națională a Moldovei

Începând cu 11.12.2019, conform deciziei de politică monetară, rata de bază a fost micșorată până la 5,5% ca răspuns la presiunile dezinflaționiste care se așteaptă în anul 2020. La fel, au fost luate în calcul anticipările cu privire la mediul extern și evoluțiile recente din economia națională.

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Soldul datoriei la **credite neperformante** ca pondere în soldul total al datoriei la credite după 2 ani de evoluție ascendentă, înregistrează o tendință de diminuare de la 18,5% în luna noiembrie 2017 (când a fost atins nivelul maxim) până la 8,3% în luna ianuarie 2020. Diminuarea ponderii creditelor neperformante se explică prin faptul că băncile au aplicat unele proceduri noi (separarea activelor „bune” de cele „rele” etc.), care au condus la reducerea stocului acestora.

Sursă: Banca Națională a Moldovei

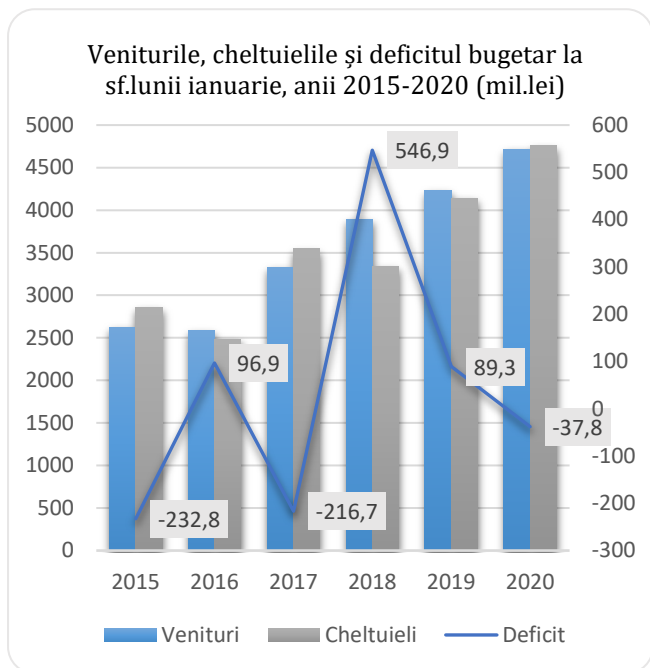
2. Finanțe publice

2.1 Bugetul public național

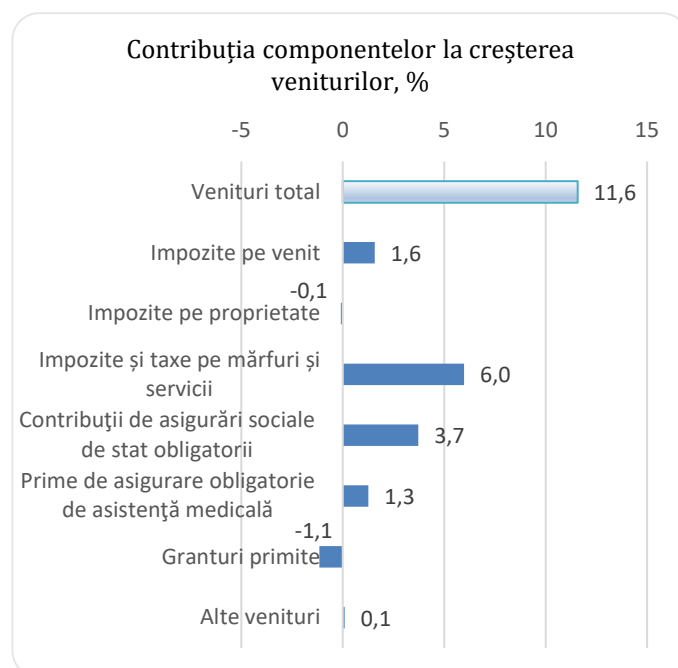
În I lună a anului 2020 Bugetul public național a înregistrat următoarele evoluții:

- Venituri - 4717, mil. lei (+ 11,5%)
- Cheltuieli - 4754,8 mil. lei (+14,8%)
- Deficit: -37,8 mil. lei

Majorarea veniturilor cu 11,5% a fost asigurată preponderent de creșteri ale încasărilor din Impozite și taxe, precum și din Contribuții și prime de asigurări obligatorii:

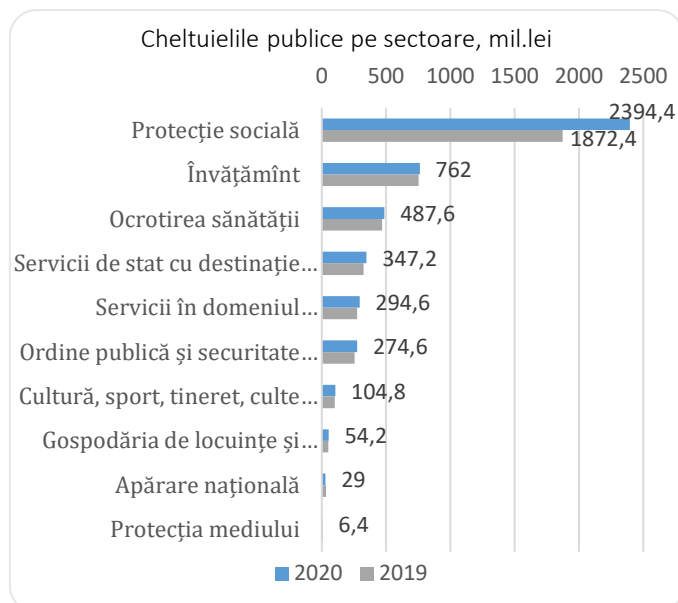
Sursă: Ministerul Finanțelor

Sursă: Ministerul Finanțelor

Cea mai mare pondere în volumul total al cheltuielilor publice revine prestațiilor sociale - 50,4%, urmată de cheltuielile de învățământ - 16%, ocrotirea sănătății - 10,3%, servicii de stat cu destinație generală - 7,3%, servicii în domeniul economiei - 6,2%, ordine publică și securitate națională - 5,8% etc.

Creșterea accentuată de 28% a cheltuielilor sociale a fost sursa majoră de creștere a cheltuielilor totale în I lună a anului 2020!

Sursă: Ministerul Finanțelor

2.2. Datoria de stat

Conform datelor din 31 ianuarie 2020, **datoria de stat administrată de Guvern este la nivel de 52,7 mild. lei:**

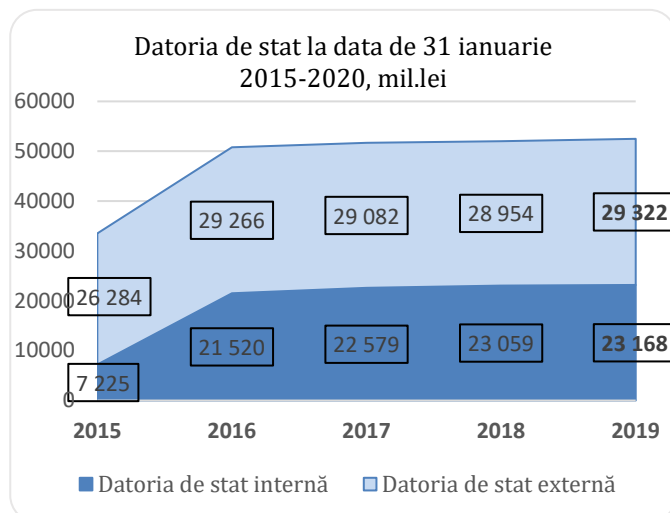
Datoria internă – 23,4 mild. lei (+0,8% f.a.p.)

Datoria externă – 29,3 mild. lei (+1% f.a.p.)

Structura datoriei de stat:

Datoria internă – 44,4%

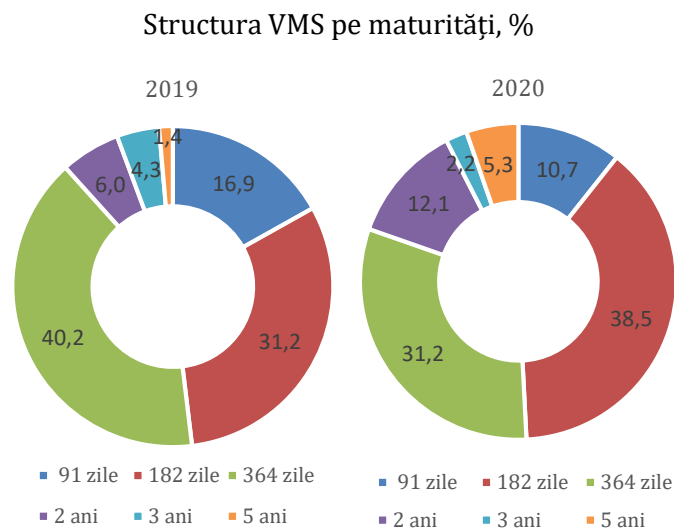
Datoria externă – 55,6%

Sursă: Ministerul Finanțelor

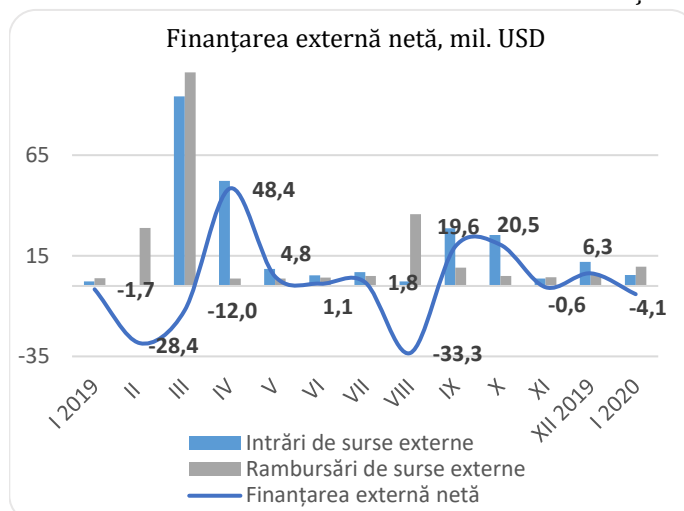
Datoria de stat internă s-a majorat față de situația de la sfârșitul lunii ianuarie 2019 din contul emisiunii mai mari a valorilor mobiliare de stat (VMS) pe piața primară.

Se atestă o diminuare a ponderii VMS emise pe termen de 364 zile – de la 40,2% la 31,2%, cu majorarea ponderii VMS emise pe 182 zile – de la 31,2% la 38,5%, a celor emise pe 2 ani – de la 6% la 12,1% etc.

Sursă: Ministerul Finanțelor

Datoria de stat externă administrată de Guvern a însumat 1703,9 mil. dolari, fiind în creștere cu 0,4%). În luna ianuarie 2020 surse externe de finanțare au intrat în valoare de circa 5,5 mil. dolari și au fost rambursate – 9,6 mil. dolari. Respectiv, finanțarea externă netă a atins -4,1 mil. dolari.

Sursă: Ministerul Finanțelor

3. Sectorul real

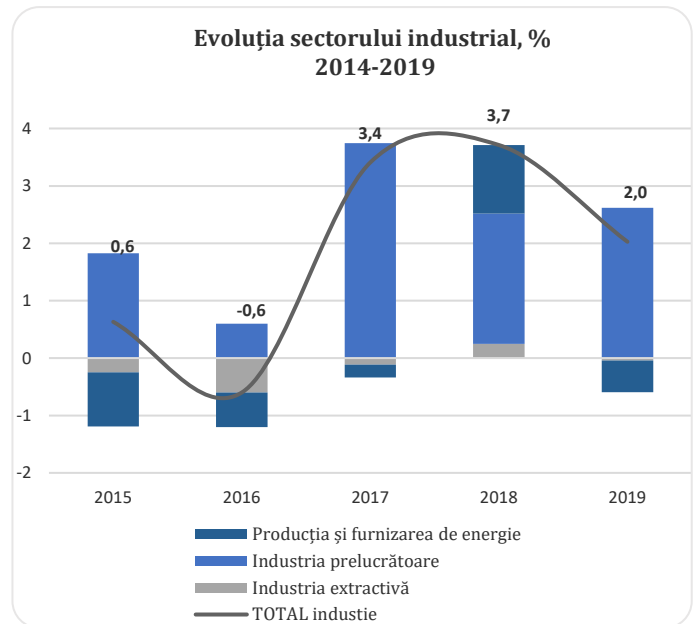
3.1. Industria

Volumul total al producției industriale a crescut cu 2% în 2019, inclusiv:

- ↑ Industria prelucrătoare a crescut cu 3,1%.
- ↓ Industria extractivă a scăzut cu 1,9%.
- ↓ Producția și furnizarea de energie a scăzut cu 4%.

Factorii de influență asupra sectorului industrial:

- ↑ Extinderea proiectelor investitorilor străini în ramura industriei automotive, în cadrul Zonelor Economice Libere.
- ↑ Dezvoltarea sectorului construcțiilor, cu impact asupra ramurilor industriale conexe cu acesta.
- ↑ Evoluția stabil-positivă a producției vegetale a susținut ramura industriei alimentare.
- ↓ Temperarea cererii externe și diminuarea prețurilor pe piețele externe.
- ↓ Regimul termic ridicat, cu impact asupra sectorului energetic.

Sursă: Biroul Național de Statistică

Principalele ramuri care au avut un impact pozitiv semnificativ la creșterea industriei:

Fabricarea de piese pentru autovehicule și motoare (+23,8%).

Fabricarea articolelor din material plastic (geamuri, uși, etc.) (+17,8%).

Fabricarea construcțiilor metalice și a produselor din metal (+18,8%).

Fabricarea de mobilă (+12%).

Fabricarea băuturilor (+4,9%).

Prelucrarea fructelor și legumelor (+12,5%).

Fabricarea uleiurilor și a grăsimilor vegetale și animale (+11,7%).

Fabricarea produselor de brutărie (+7,7%).

Fabricarea și prelucrarea cărnii (+4%).

Ramurile care au înregistrat o evoluție negativă și au stagnat creșterea industriei au fost:

Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte (-6,5%).

Tăbăcirea și finisarea pieilor, fabricarea articolelor de voiaj, încălțămintei (-13,9%).

Fabricarea altor produse textile (-11,7%).

Producția și furnizarea de energie (-4%).

Fabricarea sticlei (-11,9%).

Fabricarea produselor lactate (-5,8%).

Sursă: Biroul Național de Statistică

3.2 Investițiile în active imobilizate

În 2019, volumul investițiilor în active imobilizate au crescut cu 9,4%, însumând 27,8 mild. lei.

Factorii care au determinat creșterea investițiilor:

- ↑ Dezvoltarea sectorului construcțiilor, stimulat inclusiv de Programul de stat "Prima casă".
- ↑ Implementarea reformei fiscale prin care s-au micșorat contribuțiile de asigurări sociale.
- ↑ Tendința de re tehnologizare a economiei.
- ↑ Implementarea proiectelor de modernizare a infrastructurii în cadrul parteneriatelor cu instituțiile financiare internaționale.
- ↑ Creșterea volumului investițiilor străine.
- ↑ Îmbunătățirii situației creditare din economie.

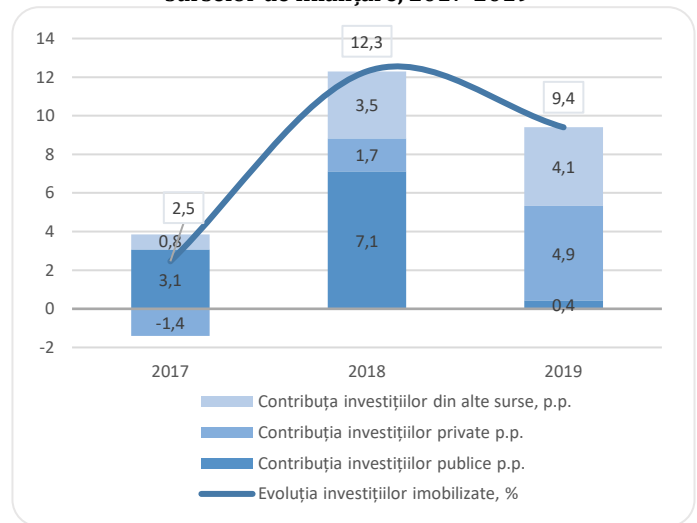
Au crescut investițiile finanțate din majoritatea surselor de finanțare, însă sursele investite de agenții economici au avut cel mai mare impact asupra creșterii (circa 52% din creștere):

- ↑ din sursele proprii ale agenților economici – 16,5 mild. lei, în creștere cu 8,2%.
- ↑ din contul creditelor externe – 1,7 mild. lei, în creștere cu 87,9%;
- ↑ din surse din străinătate – 1,5 mild. lei, în creștere cu 33,9%;
- ↑ din contul creditelor interne – 2,5 mild. lei, în creștere cu 5,5%;
- ↑ din bugetul public – 4,6 mild. lei, în creștere cu 2,5%;
- ↓ Au scăzut doar investițiile din fondul rurier, ecologic și alte surse – cu 19,7%, însumând circa 1,1 mild. lei.

Au crescut investițiile în majoritatea tipurilor de active, însă investițiile în construcții au asigurat circa 63% din creștere:

- ↑ în construcții – 15 mild. lei, în creștere cu 11,2%.
- ↑ în mașini, utilaje și instalații – 8,1 mild. lei, în creștere cu 5,6%.
- ↑ în programe informatice – 720 mil. Lei, cu 85,1% mai mult.
- ↑ în mijloace de transport – 2,4 mild. lei, în creștere cu 0,8%.
- ↑ în terenuri – 888 mil. lei, în creștere cu 4,7%.
- ↓ Au scăzut doar investițiile în active biologice imobilizate - cu 14,8%, însumând 136 mil. lei.

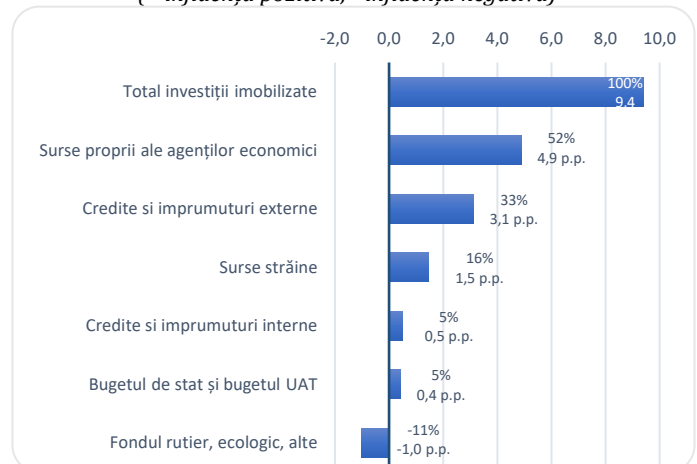
Evoluția investițiilor în active imobilizate și contribuția surselor de finanțare, 2017-2019

Sursă: Biroul Național de Statistică, calculele Ministerului Economiei și Infrastructurii

Gradul de influență a surselor de finanțare asupra evoluției investițiilor, 2019

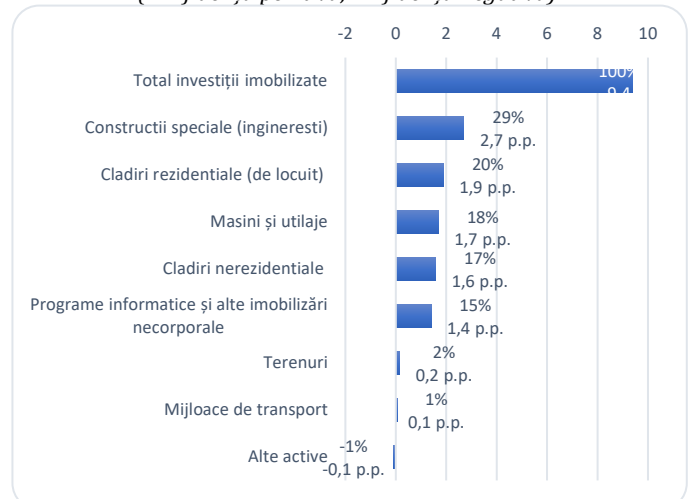
(+ influență pozitivă; - influență negativă)

Sursă: Biroul Național de Statistică, calculele Ministerului Economiei și Infrastructurii

Gradul de influență asupra evoluției investițiilor, pe tipuri de active, 2019

(+ influență pozitivă; - influență negativă)

Sursă: Biroul Național de Statistică, calculele Ministerului Economiei și Infrastructurii

3.3. Transportul

Volumul mărfurilor transportate a însumat în 2019 circa 18,9 mil. tone, fiind în diminuare cu 3,7%, inclusiv:

- ↓ Transportul rutier a scăzut cu 0,4%.
- ↓ Transportul feroviar a scăzut cu 13,6%.
- ↑ Transportul aerian a crescut cu 18,3%
- ↑ Transportul naval a crescut cu 2%.

Factorii de bază ce au influențat asupra volumului de mărfuri transportate:

- ↓ Temperarea creșterii volumului exporturilor și importurilor.
- ↓ Diminuarea volumului producției agricole.
- ↓ Performanța scăzută a transportului feroviar.

Numărul pasagerilor transportați a crescut nesemnificativ (cu circa 0,8%) în 2019, de aceste servicii beneficiind în total circa 103 mil. pasageri, inclusiv:

- ↑ Transportul rutier a crescut cu 1,4%.
- ↓ Transportul feroviar a scăzut cu 32,1%.
- ↓ Transportul aerian a scăzut cu 3,2%
- ↓ Transportul naval a scăzut cu 0,1%.

Factorii de bază ce au influențat asupra numărului de pasageri transportați:

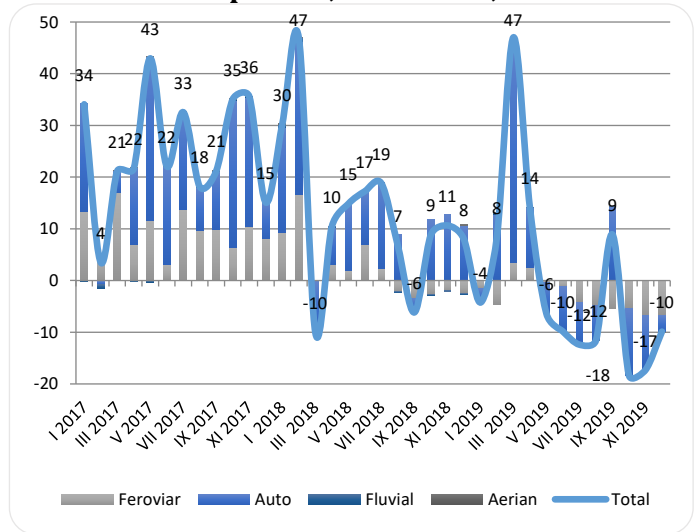
- ↓ Performanța scăzută a transportului feroviar.
- ↓ Performanța scăzută a serviciilor de transport public.
- ↓ Transportul ilicit de pasageri.

3.4. Comerț intern

În 2019 volumul mărfurilor/ serviciilor comercializate populației a crescut, inclusiv:

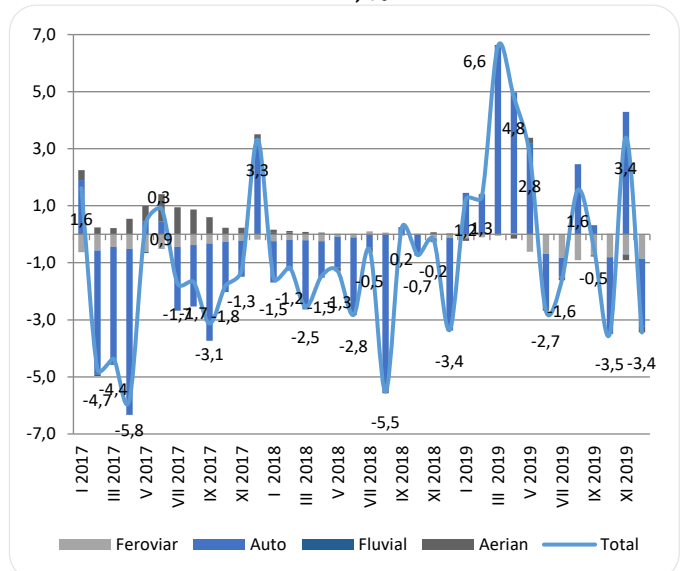
- ↑ **Comerțul cu amănuntul** a crescut cu 13,2% (în prețuri comparabile), însumând circa 58,8 mild. lei.
- ↑ **Volumul serviciilor de piață prestate populației** au crescut cu 14,6% (în prețuri comparabile), însumând circa 21,6 mild. lei

Evoluția lunară a volumului mărfurilor transportate, 2017-2019, %

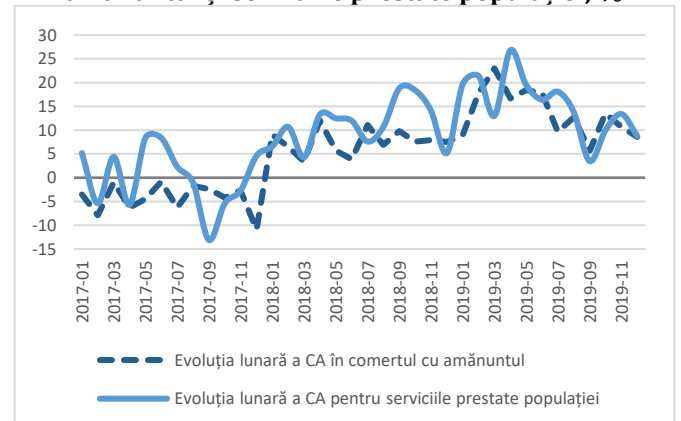
Sursă: Biroul Național de Statistică

Evoluția lunară a numărului de pasageri transportați, 2017-2019, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

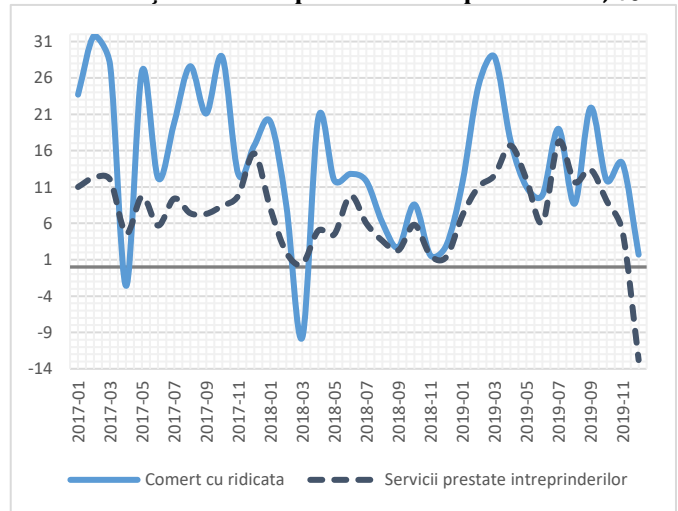
Evoluția lunară a cifrei de afaceri în comerțul cu amănuntul și serviciile prestate populației, %

Volumul schimburilor comerciale între producători și comercianți s-a majorat, inclusiv:

- ↑ **Comerțul cu ridicata** a majorat cu 14,7% (în prețuri curente), înregistrând o cifră de afaceri de circa 114 mild. lei.
- ↑ **Serviciilor prestate întreprinderilor** s-au majorat cu circa 8,2% (în prețuri curente), înregistrând o cifră de afaceri de circa 46,5 mild. lei.

Evoluția lunară a cifrei de afaceri în comerțul cu ridicata și serviciile prestate întreprinderilor, %

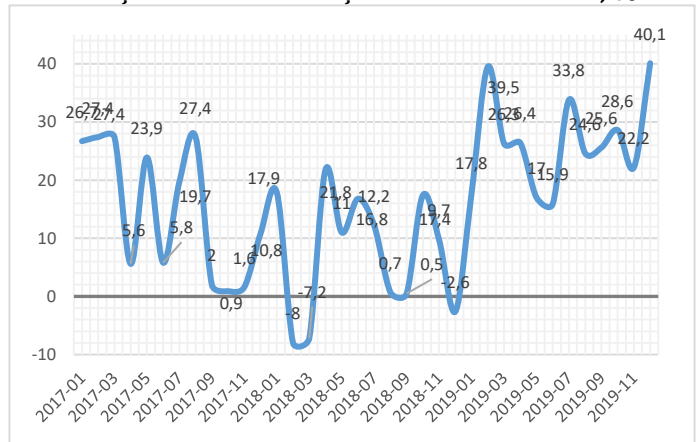

- ↑ Cifra de afaceri în **comerț, întreținere și reparație a autovehiculelor și motocicletelor** a crescut cu 26,4% (în prețuri curente), înregistrând o valoare de 11,5 mild. lei.

Factorii de bază de influență asupra comerțului intern:

- ↑ Creșterea cererii de mărfuri din partea populației, datorată creșterii reale a veniturilor salariale, a creditelor noi de consum, precum și a altor surse de venituri.
- ↑ Dinamizarea activității întreprinderilor.

Evoluția lunară a comerțului cu autovehicule, %

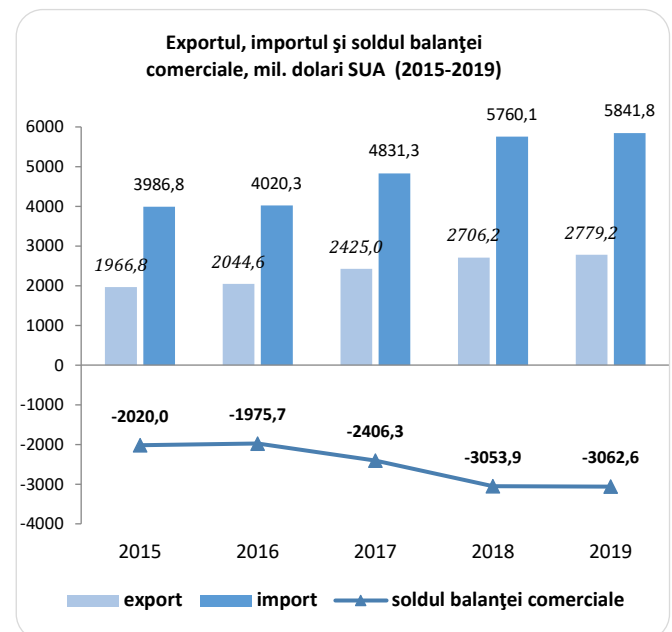

4. Sectorul extern

4.1 Comerț exterior

În anul 2019 față de anul 2018:

- ↑ **exporturile** au crescut cu 2,7%;
- ↑ **importurile** cu 1,4% mai mult;
- ↑ **gradul de acoperire a importurilor cu exporturi** a crescut cu 0,6% (constituind 47,6%).
- ↓ **deficitul balanței comerciale** s-a diminuat cu 0,5%;

Sursă: Biroul Național de Statistică

Factorii de influență:

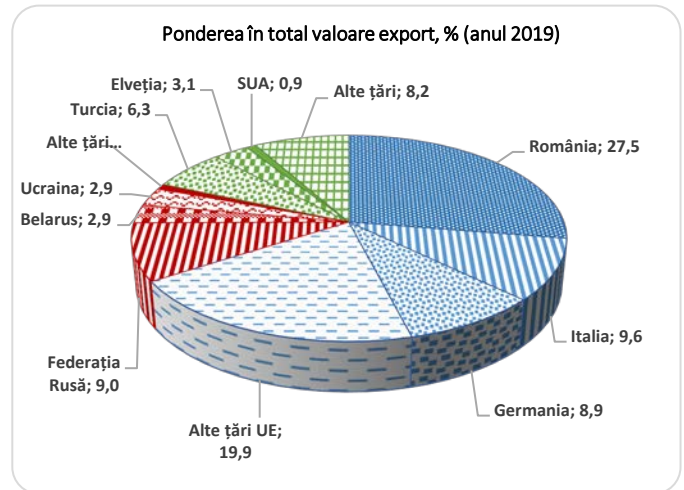
- temperarea cererii externe
- diminuarea prețurilor la resursele energetice, în special la gaz natural
- valorificarea oportunităților oferite de acordurile de cooperare internațională (Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană, Acordul de Comerț Liber cu Turcia)
- temperarea industriei auto motive din UE

Creșterea exporturilor s-a datorat, practic în totalitate livrărilor cu destinația “celelalte țări ale lumii”.

↑ **Celelalte țări ale lumii** – 18,5% (513,7 mil. dolari, o majorare cu 19,9% față de anul 2018)

↑ **Țările CSI** – 15,6% (435 mil. dolari, creștere cu 4,6%)

↓ **Țările UE** – 65,9% în total export (1830,5 mil. dolari, scădere de 1,7%);

Sursă: Biroul Național de Statistică

Intensificarea activității întreprinderilor din domeniul industriei auto motive - factorul cel mai important care a impulsionat creșterea exporturilor.

↑ **Majorarea volumelor de mărfuri exportate față de anul 2018:**

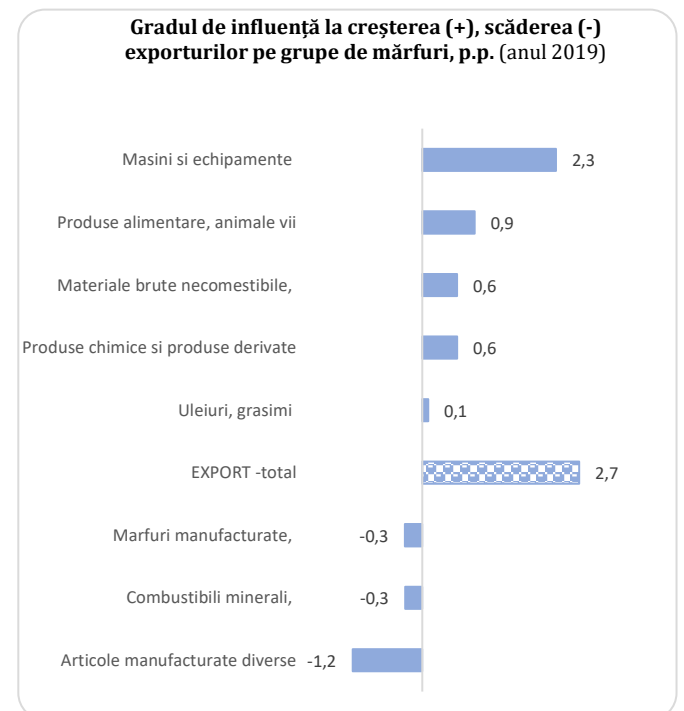
- mașini și echipamente pentru transport – în creștere cu 10,6% (ponderea în total export – 23,3%)
- produse alimentare și animale vii – în creștere cu 3,9% (ponderea – 22,9%)
- materiale brute necomestibile, exclusiv combustibili – majorare cu 5,8% (ponderea-10,7%)
- produse chimice și produse derivate nespecificate în altă parte – în creștere cu 12% (ponderea 5,2%).

↓ **Diminuarea volumelor de mărfuri exportate față de anul 2018:**

- articole manufacturate diverse – scădere cu 5,2% (ponderea în total export – 20,9%);

Exporturile de mărfuri autohtone - 71,9% din total exporturi, în creștere cu 7,9%.

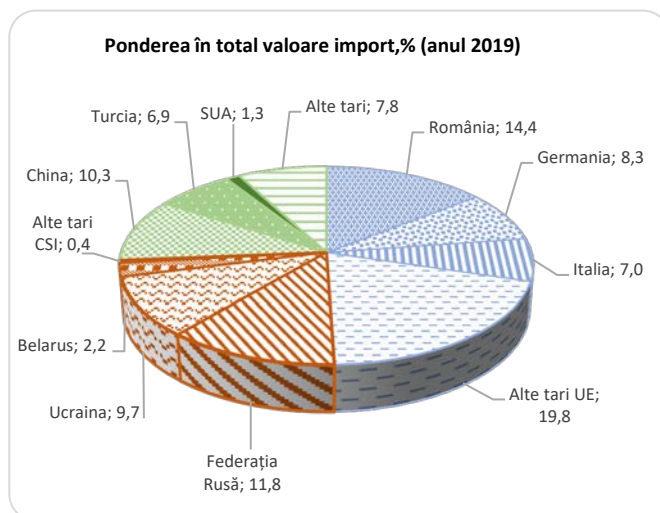
Reexporturile de mărfuri străine – 28,1% din valoarea exporturilor.

Sursă: Biroul Național de Statistică

Importurile după țările de origine:

- ↑ **Celelalte țări ale lumii** – 26,3% (1535,2 mil. dolari, o majorare cu 5,1%).
- ↑ **Țările UE** – 49,5% în total import (2890 mil. dolari, o creștere de 1,4% față de anul 2018);
- ↓ **Țările CSI** – 24,2% (1416,6 mil. dolari, în scădere cu 2,2%)

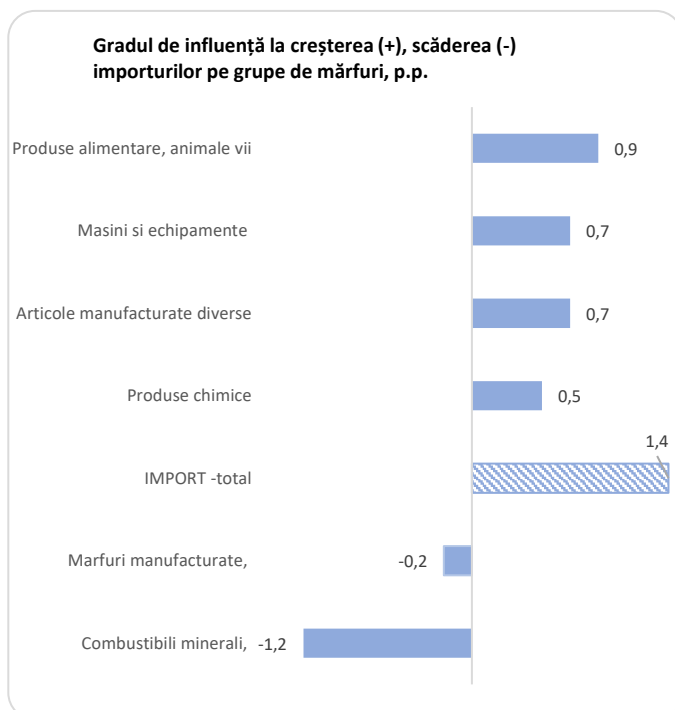

Sursă: Biroul Național de Statistică

Importurile de combustibili minerali, lubrifianți și materiale derivate, au influențat negativ evoluția importurilor și au sustras 82,7% din creșterea importurilor.

↑ Majorarea volumelor de mărfuri importate față de anul 2018:

- *produse alimentare și animale vii* – în creștere cu 8,7% (ponderea în total export – 10,5%)
- *mașini și echipamente pentru transport* – în creștere cu 3% (ponderea – 24,4%)
- *articole manufacturate diverse* – în creștere cu 6,8% (ponderea în total export – 10,8%)
- *produse chimice și produse derivate nespecificate în altă parte* – în creștere cu 3,3% (ponderea 14,4%).

Sursă: Biroul Național de Statistică

Persoanele fizice au importat în anul 2019 mărfuri și produse în valoare de 218,9 mil. dolari, cu 19,2% mai mult decât în anul 2018. Creșterea importurilor a fost determinată de majorarea procurărilor de autoturisme (+22,4%), cărora le-au revenit 83,2% din importurile realizate de persoanele fizice.

Indicii comerțului exterior în trimestrul IV 2019

Exporturi:

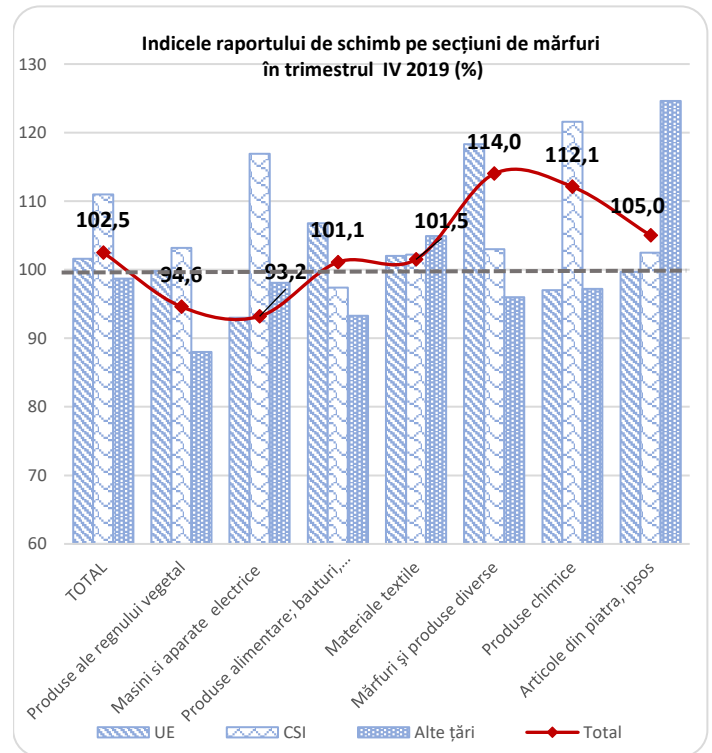
↑ **volumul fizic¹** s-a majorat cu 1,6% față de trimestrul IV 2018, din care: în țările CSI cu 14,1%, în țările Uniunii Europene – cu 2,7%, iar în celelalte țări ale lumii s-a micșorat cu 12,5%

↓ **valoarea unitară² (prețurile)** s-a micșorat cu 0,7%, inclusiv în țările UE – cu 1,9%, în celelalte țări ale lumii – cu 3,3%, iar în țările CSI s-a majorat cu 7%.

Importuri:

↑ **volumul fizic** s-a majorat cu 2,4%, inclusiv din alte țări - cu 8,3%, din țările UE – cu 5,2%, iar din țările CSI a scăzut cu 8,1%;

↓ **valoarea unitară (prețurile)** a scăzut cu 3,1%, inclusiv din țările UE – cu 4,5%, din țările CSI – cu 3,6%, din alte țări – cu 2,0%.

Sursă: Biroul Național de Statistică

Indicele raportului de schimb (în engl. „Terms of trade”)³ a constituit 102,5%: eficiența comerțului exterior s-a majorat comparativ cu trimestrul IV 2018 (92,8%).

¹ Indicii volumului fizic reflectă evoluția (creștere/descrștere) **cantității** de mărfuri exportate și importate. În Republica Moldova se calculează după formula Laspeyres.

² Indicii valorii unitare indică evoluția (creștere/descrștere) **prețurilor** la mărfurile exportate și importate. Acest indice se calculează având la bază valorile unitare (medii) exprimate în dolari SUA, conform formulei Paasche. Baza de calcul utilizată pentru calcularea indicilor valorii unitare la mărfurile exportate și importate este anul precedent. Calcularea indicilor valorii unitare se efectuează în baza datelor obținute din declarațiile vamale separat pentru fiecare marfă, grup de mărfuri și pe total exporturi (importuri), în conformitate cu Nomenclatorul Mărfurilor. În mărfurile alese pentru calcul (mărfuri reprezentative) se includ toate mărfurile omogene, cu informații disponibile asupra cantității și costului, și prezente atât în perioada de raport, cât și în perioada de bază.

³ **Indicele raportului de schimb** reprezintă raportul dintre indicele prețului de export și prețului de import: dacă indicele este sub 100%, reprezentând deteriorarea indicelui, rezultă că prețurile de export sunt mai mici decât prețurile de import.

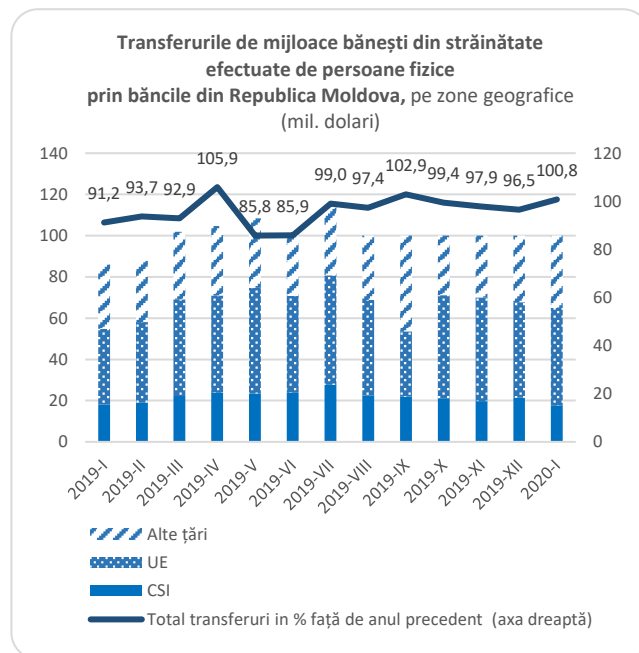
4.2 Transferurile de mijloace bănești din străinătate efectuate de persoanele fizice ale Republicii Moldova

Temperarea activității economiei globale, care se datorează în mare parte accentuării tensiunilor geopolitice și comerciale și înăsprirea condițiilor financiare în țările dezvoltate, se resimte și asupra evoluției remiterilor.

În luna ianuarie 2020 volumul total al transferurilor bănești din străinătate efectuate prin băncile din Republica Moldova de către persoanele fizice a înregistrat o creștere nesemnificativă cu 0,8% comparativ cu perioada similară a anului 2019 și a însumat 86,6 mil. dolari SUA. Această creștere a fost pe fundalul unei baze scăzute a anului precedent, în care volumul transferurilor a scăzut cu 3,5% față de anul 2018.

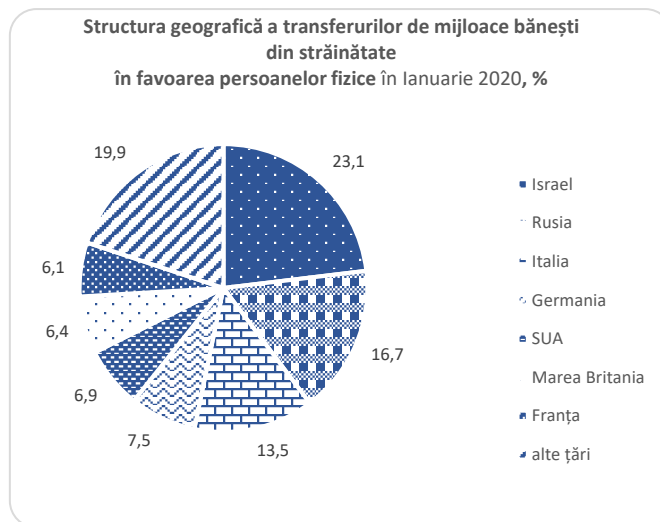
Factorii de influență asupra volumului transferurilor de mijloace bănești din străinătate:

- ↓ stagnarea continuă a economiei Federației Ruse;
- ↓ recesiunea economică în Turcia;
- ↑ necesarul de forță de muncă în economia Germaniei;
- ↑ baza de comparație joasă.

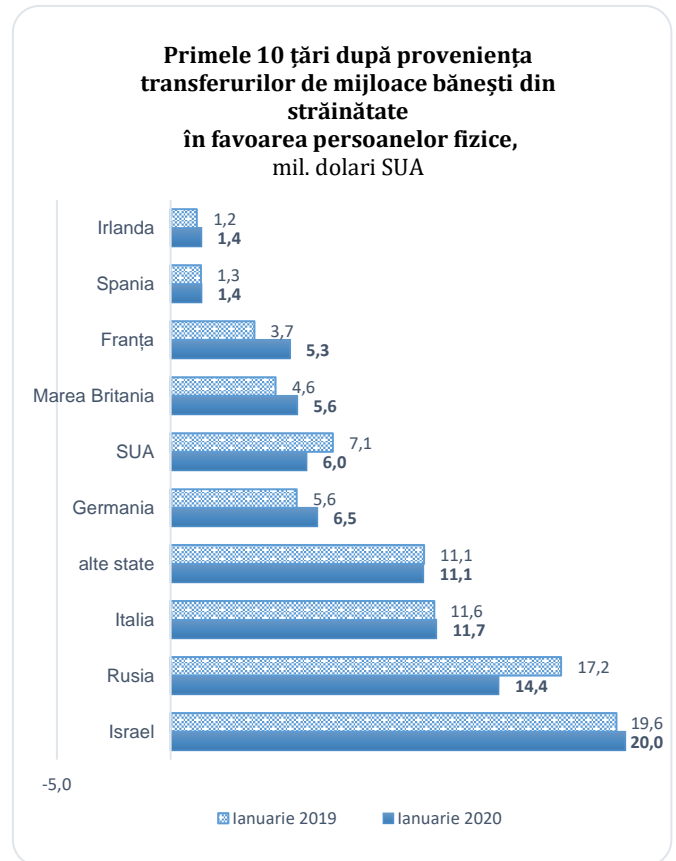
Sursă: Banca Națională a Moldovei

În structura geografică a remitențelor, predomină transferurile din Rusia, Israel și Italia. Acestor 3 țări revin circa 53,3% din volumul total al transferurilor.

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Totodată, ponderea transferurilor din Federația Rusă continuă să se diminueze, atingând 16,7%, față de 20% în ianuarie 2019. Transferurile din Federația Rusă s-au micșorat cu 16% față de anul 2018. În același timp, transferurile din Franța au crescut cu 42,7%, din România - cu 28,8%, Marea Britanie - cu 20,6%, Germania - cu 16,2% etc. Această situație se explică, pe de o parte, prin stagnarea economică în Rusia și, pe de altă parte, prin orientarea muncitorilor spre statele din Uniunea Europeană și Israel, având acces mai liber pe piețele muncii ale acestor țări.

Sursă: Banca Națională a Moldovei

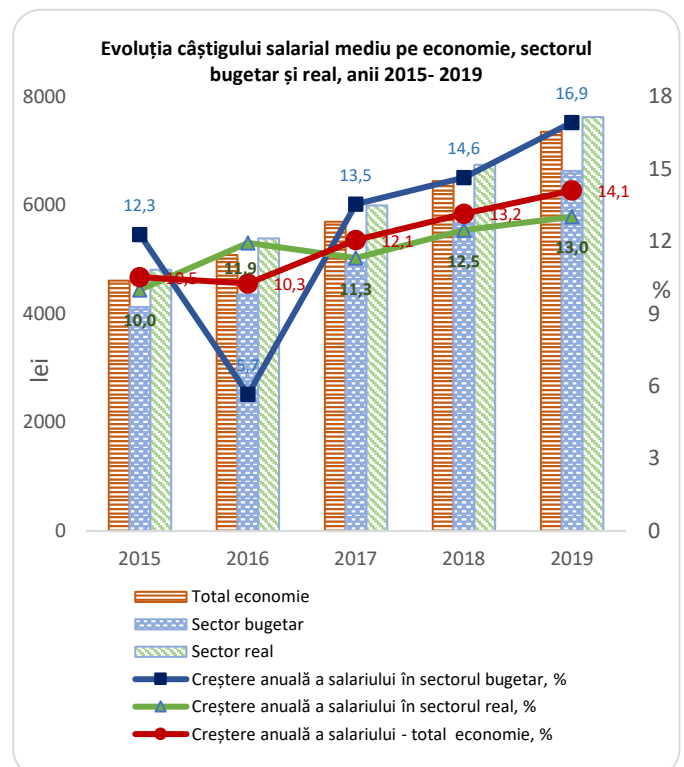
5. Câștigul salarial mediu lunar brut

↑ **Câștigul salarial mediu lunar brut** al unui salariat din economia națională în anul 2019 a constituit 7356,1 lei și s-a majorat cu 14,1% în termeni nominali și cu 8,8% în termeni reali față de anul 2018. Exprimat în valută străină acesta a constituit circa 374 Euro sau 418 dolari SUA.

↑ **Sectorul bugetar** - 6636,2 lei, în creștere cu 11,5% în termeni reali. Creșterile salariale se datorează exclusiv implementării sistemului unic de salarizare în sectorul bugetar.

↑ **Sectorul real** - 7627,1 lei, cu 7,8% mai mult (în termeni reali), rezultat al influenței următorilor doi factori:

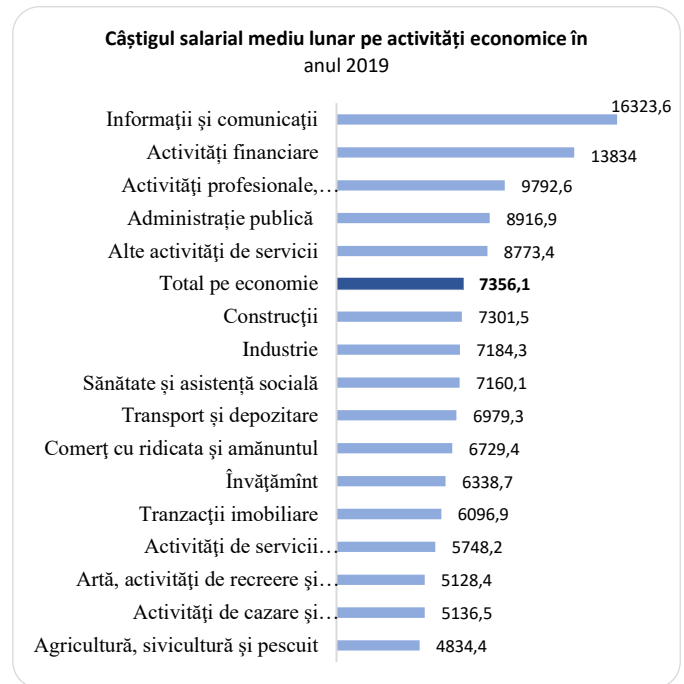
- reforma fiscală,
- accentuarea deficitului de forță de muncă

Sursă: Biroul Național de Statistică

↑ Salarii mai mari decât media pe țară au fost achitate în activități precum: Informații și comunicații (2,2 ori), Activități financiare și de asigurări (1,9 ori), Activități profesionale, științifice și tehnice (+33%), Administrație publică (+21%)

↓ Salarii mai mici au fost plătite în Agricultură (65,6% față de media economie), Activități de cazare și alimentație publică (69,8%), Artă (69,7%), Tranzacții imobiliare (83%), Învățământ (86%) etc.

Sursă: Biroul Național de Statistică